

Digitalno državljanstvo v Evropski uniji

V digitalni družbi srečujemo ljudi in opazujemo dogodke, ki jih mnogokrat v življenju in sicer ne bi nikoli. Svet je postal globalna vas, v kateri smo digitalno povezani in se učimo nove kreativne in odgovorne rabe spleta in digitalnega državljanstva.

Vzgoja se začne doma, v času najzgodnejšega otroštva. Otroci se učijo s posnemanjem vedenja, ki ga vidijo pri starših, sorojcih in prijateljih. Z vzgledom privzgamemo osnovne vrednote poštenja, pravičnosti, spoštovanja, človeškega dostojanstva in demokracije. Skozi odnose razvijamo empatijo, razumevanje drugih, sodelovanje, prilagodljivost, samoregulacijo, komunikacijo, kritično mišljenje in reševanje preprostih problemov v življenjskih situacijah. Digitalno državljanstvo se poleg doma razvija tudi v vrtcu, šoli, društvih in najrazličnejših socialnih interakcijah.

Vedenje otrok na spletu je treba spremljati, se z njimi pogovarjati o aktivnostih, selektivnih odnosih, o raznolikih družbenih pogledih na življenje in jih vzgajati za etično in varno rabo interneta.

Digitalna tehnologija se neprestano razvija in postavlja nove izzive tudi na področju igrac, zabave, zdravja in domačih pripomočkov, kar od nas zahteva vseživljenjsko učenje in prilagajanje svetu, v katerem živimo.

Svet Evrope je osnoval **model poučevanja digitalnega državljanstva** in v svojih gradivih razdelil digitalne aktivnosti na tri področja:

- Biti na spletu,
- Dobro počutje na spletu in
- Pravila spleta.

V okviru področja **Biti na spletu** se model ukvarja z *Varnim dostopom in vključenostjo* vseh otrok. Otrokom pomaga izbirati internetne strani, postaviti osnovna pravila, se pogovarjati o možnostih dostopa invalidnim in socialno ogroženim ali drugače zapostavljenim osebam. Pri temi *Učenje in kreativnost* svetuje pri organizaciji sodelovanja in učenja na daljavo, pri učenju in ustvarjanju različnih aplikacij, ki danes sprožata zanimanje učencev za učenje demokratičnih vrednot. V okviru *Medijske in informacijske pismenosti* prepoznava lažne novice, soustvarja besedila na spletu, da otroci spoznajo nastajanje spletnega gradiva in posledično preverjajo in vrednotijo spletne informacije, ki jih lahko najdejo kjerkoli na spletu.

Model na področju **Dobro počutje na spletu** razvija *Etiko in empatijo*, značilnost empatičnih ljudi je dobro razvita večšina poslušanja in opazovanja. Uporablja različne spletne informacije za razgovor o empatiji in razmišlja o edinstvenosti vsakega posameznika, različnih pogledih in skupnih vrednotah v življenju. Skrbi tudi za *Zdravje in dobro počutje*. Množica informacij in čas, ki ga otroci preživijo na spletu, lahko slabo vpliva na zdravje in dobro počutje. Ohranja zdravo ravnotežje med aktivnostmi otrok v realnem in virtualnem življenju. Otroke uči sodelovanja, empatije, opazovanja

in poslušanja. Del področja je tudi *ePrisotnost in komunikacija*, ki je temelj digitalnega državljanstva in predstavlja ohranjanje zdrave e-prisotnosti, spoštljive komunikacije in odgovornega ravnanja na spletu. Otroke uči graditi pozitivno digitalno identiteto in spoštljive medsebojne odnose v spletnih aktivnostih.

V okviru **Pravila spleta** model skrbi za *Aktivno sodelovanje, pravila in odgovornost*, kar razvija skozi učne situacije, v katerih otroci sodelujejo izven meja svojega razreda na virtualnem nivoju in omogočajo razvijanje netetike, zavzemanje za svoje pravice s hkratnim spoštovanjem pravic drugih na temeljih pravičnosti in odgovornosti. Skrbi za *Zasebnost in varnost*. Otroke uči premišljenega objavljanja in deljenja svojih podatkov na spletu pri vsakršni aktivnosti v domačem in šolskem prostoru. Pogovarja se o različnih neželenih pojavih na spletu in o samovarovanju in reševanju problemov. Zadnja tema je *Ozaveščanje potrošnika*. Ob življenjskih situacijah predstavlja varovanje osebnih pravic pri spletnem nakupovanju, skrbi za varnost in namen komercialnih aktivnosti, ki so na spletu dostopne vsakomur.

O **odgovornem digitalnem državljanu** lahko razmišljamo tudi skozi vprašanja o poznavanju aktivnosti otrok na spletu, odnosu do prehranjevalnih navad, razmerju med realnim in virtualnim svetom, poznavanju spletnih in realnih prijateljev, doživetih dogodkih na spletu, spletnih skupnostih, v katerih sodelujejo,

kritičnem sprejemanju in deljenju spletnih vsebin in podatkov, o izobraževalnih spletnih projektih, kje najraje iščejo informacije in kaj najraje počno s sodobno tehnologijo v šoli. Ta in še kakšno vprašanje se nam poraja ob razvijanju odnosa z otroki in skrbi za razvoj digitalnega državljanstva in državljana Evropske unije.

Vir: Council of Europe (b.d.). Digital Citizenship Education Projekt. Pridobljeno s <https://www.coe.int/en/web/digital-citizenship-education/digital-citizenship-education-project> (4. 6. 2019).

Projekt Sveta Evrope, Izobraževanje za digitalno državljanstvo.

Ahmet Murat Kilic, Vodja programa Izobraževanje digitalnega državljanstva pri Svetu Evrope.

(Training of Trainers on Digital Citizenship Education, Strasbourg, 2-5 April 2019)

Vzgoja digitalnega državljanstva se začne doma in poteka vse do najvišjih ustvarjalcev politike izobraževanja v Svetu Evrope.